

DIRVA

Nr. 71

Birželis-June 20, 1960

Cleveland, Ohio

Pakeitimai Lietuvoje veikiančių teismų santvarkoje

Respublikinio sovieto posėdyje Vilniuje, birželio 8 d., buvo formaliai patvirtintas "savas" respublikinis teismų santvarkos įstatymas. Iš tikrųjų jis esmėje nesiskiria nuo kitų sovietinių respublikų teismų santvarkos įstatymų, kadangi jis turėjo būti surašytas, prisilaikant Maskvoje 1958 metų gale priimtų "pagrindų". Lietuvai tuos pagrindus pritaikant, tereikėjo atsiminti, kad čia dabar nėra teritorijos padalinimų sritimis, todėl čia tegali būti dvi teismų rūšys: rajoniniai (liaudies) teismai ir respublikinis aukščiausias teismas. Į pagrindų rėmus taip pat reikėjo įrašyti, kokia kalba bus vedama teise. Nors projektas buvęs labai daug kur svarstytas ir dėl jo pasisakę visi teisės specialistai, bet nematyti, kad būtų sugalvota kas nors skirtinga ir nauja, kuo nors ypatingai Lietuvos reikalams pritaikyta.

ventojus jų vartojamos kalbos persvarai nustatyti, o kariai Lietuvoje laikomi ištisai nelietuviai.

Teisėjai ir toliau bus renkami sovietine tvarka, tai yra, žmonėms reiks balsuoti už partijos nurodytus kandidatus. Tik dabar jie bus renkami ne trejiems, o

"LIETUVOS FURCEVA", Leonas Diržinskaitė-Piliuškenė, neseniai užėmusi K. Preiško vietą, kaip Šumausko pavaduotoja švietimo-kultūros reikalams, Respublikiniame soviete darė pranešimą apie chruščiovinės mokyklų reformos vykdymą Lietuvoje. Visi laikraščiai ją rašo dviguba pavarde (Diržinskaitė-Piliuškenė), bet Tiesa jau pradėjo rašyti tik vieną gimtąją, Lietuvįskę. Skyrybos, ar pataikavimas buržuaziniam nacionalizmui?

penkeriems metams. Tarėjus (po 75 ar daugiau rajone) dabar jau rinks "atvirose balsavimo" taisyklę, kur partijos organų sušauktuose įmonių ar įstaigų darbininkų ir tarnautojų susirinkimuose, kur partijos atstovas pasiūlys kandidatų, jo paskirti kalbėtojai juos pagirs ir visi vienbalsiai už juos pakels rankas (arba niekas nepakels rankos prieš), paskui pagal duotą ženklą paplūs delnais. Toki tarėjų rinkimai bus daromi kas dveji metai. Tarėjai kviečiami dalyvauti bylų sprendime, po du šalia teisėjo. Teisėjai ir tarėjai dabar negalės būti jaunesni kaip 25 metų. Ligi šiol tas amžiaus minimumas buvo 23 metai.

Respublikinį aukščiausią teismą ir toliau penkeriems metams rinks respublikinis sovietas. Šalia bylų peržiūrėjimo (kai yra protestas prieš liaudies teismo sprendimą) ir svarbesniųjų bylų sprendimo, šiam teismui (jo prezidentui) dabar atiten-

ka ir rajoninių teismų administravimas, kadangi prieš kiek laiko visoj sovietijoj yra panaikintos teisingumo ministerijos.

Didesniuose rajonuose ir miestuose bus po kelis teisėjus viename teisme. Tenai (panašiai, kaip būdavo nepriklausomoje Lietuvoje) vienas teisėjas bus paskirtas vyresniuojui teisėjo — to teismo administratorium. Ligi šiol kiekvienas teisėjas turėjo savo apylinkę — rajono dalį.

KAIP ŽUVO KELIAUNINKAS ALSEIKA?

73 metų amžiaus dviratininkas — keliauninkas (iš profesijos matininkas), nuo 1910 metų ligi dabar apkeleliavęs visas pasaulio šalis, ryžosi šimet atitinkamai atžymėti savo kelionių 50 metų sukaktį: nuvažiuoti dviračiu iš Klaipėdos į Vladivostoką. Gegužės 7 d. su grupe kitų dviratininkų leidosi į kelionę. Tačiau ta jubiliejinė kelionė Alseikai buvo paskutinė ir nutrūko po 8 dienų, Vladimiro srityje, už Maskvos. Apie tai buvo pranešta labai santūriai, tik prasitarus, kad Alseika kelionėje žuvo tragiškai. Taip paprastai praneša apie karinių sunkvežimių suvažinėjimo o s i u s . . . Pasipylė klausinėjimai, reikalaujantieji paaiškinimų, kaip gi iš tikrųjų tas senas keliauninkas žuvo. Tiesa pasijuto esanti priversta paskelbti vieno iš kelionės dalyvių laišką, kuriame esą taip sakoma:

"Tai atsitiko netoli Gorochovo miestelio, Vladimiro srityje. Žygio vadovas L. Alseika važiuo grupės priekyje. Pasitaikė staigi nuokalnė remontu o j a m o plento ruože. L. Alseika perspėjo draugus, kad būtų atsargūs. Jau matėsi ir Gorochovacas. Priekyje, prieš

JUOZAS ŽIUGŽDA, pats uoliausias rublinis patriotas--Lietuvos istorijos ant rusiško kurpalo tempėjas, birželio 7 dieną, girdamas chruščiovinės mokyklų reformą, užveržiančią varžtus jaunimo kelyje į vidurinę ir aukštesniąją mokyklą, dar kartą kartojo

sakinį iš vieno prieškartinio straipsnio, kur buvo kalbama, ar neteks ieškoti būdų šviesuomenės prieauginiui apriboti. Primindamas tą kažkieno svarstymą ir girdamas dabartinį srovės į mokslą užtvėnkimą, J. Žiugžda šaukė: "Lietuvių tautos atplaiškos--Lozoraitis, Rastenis, Sidzikauskas, Trimakas, Krupavičius, Ivinskis ir kiti siunta, matydami mūsų respublikos suklestėjimą. Jiems ir ano meto liaudies sunkiai iškovotos skurdžios švietimo padėties pasiekimai atrodė per daug dideli!"

Detroito Lietuviškoji šeštadieninė mokykla birželio 5 d. iškilmingai užbaigė mokslo metus, išdavusi baigimo pažymėjimus 14 mokiniams. Plačiau 6 psl. Nuotraukoje LB Detroito apylink. švietimo vadovas Vladas Pauža įteikia dovanas tos mokyklos mokiniams Vidai Bliudžifitei ir Astai Banionytei. J. Gaižučio nuotrauka

JAV REVIZUOS NUSIGINKLAVIMO PLANĄ

Ženevoje vykstančios dešimties valstybių nusiginklavimo konferencijos užkulisuose Vakarų sąjungininkai skatina JAV pasiūlyti Sovietijai naują nusiginklavimo projektą, nes Vakarams gresia pavojus pralaimėti propagandinį mūšį Ženevos konferencijoje ir vėliau Jungtinėse Tautose.

Praeitą savaitę Jungtinės Valstybės aštriai kritikavo nau-

ją sovietų totalinio nusiginklavimo planą, pagal kurį Europa būtų palikta Sovietijos malonei. Maskvos planas, JAV delegato Frederick M. Eaton žodžiais, jo pirmosios fazės pabaigoje duotų tokį karinį vaizdą: Jungtinės Valstybės atsitrauktų iš Europos ir bazių kituose kontinentuose; Vakarų atsakymo į užpuolimą priemonės -- raketos, tolimųjų distancijų lėktuvai ir raketos gabena povandeniniai laivai--būtų sunaikinti; Vakarų Europos armijos būtų atkirstos nuo greitos JAV pagalbos, o tuo tarpu Sovietija tebeturėtų stiprias armijas, kurias galėtų pervesti ir apginti sausumos keliu. Tokią prasmę turįs naujasis Maskvos pasiūlymas pirmoje nusiginklavimo fazėje eliminuoti visas užjūrių bazes ir visas branduolinių ginklų gabenimo priemones.

JAV delegato Eatono kalboje buvo aiškiai pasakyta, kad Vakarams naujasis rusų planas yra visiškai nepriimtinas, nors pripažįstama, kad sovietai yra padarę dalinių nuolaidų, kurias jie gali išnaudoti Vakarams apkalbinti už eventualių nusiginklavimo

vimo derybų iširimą. Vakarų diplomatai yra įsitikinę, kad, jei Washingtonas neįteiks kontrapasivilymo, rusai galį palaikyti tai proga deryboms nutraukti ir klausimui perkelti į Jungtines Tautas. Tuo atveju JAV atsidurtų blogesnėje politinėje būklėje, kaip nesugebėjusi atremti sovietų iniciatyvos.

Į tuos, daugiausiai Britanijos ir Prancūzijos keliamus, prieškalbėjus JAV atsako, kad nesą reikalo per daug skubėti, bet iš kitos pusės patiriama, kad Washingtono jau esą rimtai svarstoma suteikti savo anksčiau pasiūlymui "naują išvaizdą".

Koki pakeitimai turėtų būti įtraukti į naują pasiūlymą, Vakarų valstybių tarpe dar nėra sutarta.

Paskutinėmis žiniomis, JAV delegacijos šefas Frederick M. Eaton iškviestas į Washingtoną papildomiems pasitarimams tuo reikalu po to, kai Sovietija apkaltino JAV, kad pastaroji "kuriantis akligatvį" derybose, neduodama naujų kontrapasivilyimų.

KOMUNISTINĖ KINIJA VĖL BOMBARDUOJA...

KOMUNISTINĖ KINIJA prezidento Eisenhowerio atvykimą į Taiwaną nepaprastai sustiprinta propaganda ir artilerijos šūvių kruša į pakrančių salas. Pirmoje karonados serijoje, per pusę dienos, buvo iššauti beveik 80,000 artilerijos sviedinių, t.y. beveik 30,000 daugiau, negu buvo iššauta kada nors anksčiau per vieną dieną.

Tačiau iš Pekino pareiškimų daroma išvada, kad tas bombardavimas nereikšmingas naujų karo veiksmų pradžios, o greičiausiai tesą tik propagandinio pobūdžio spektaklis. Bombardavimą lydėjusi Pekino radijo žodinė propaganda savo išdummu ir prezidento koliofijomis pralenkė visus ankstesnius panašaus pobūdžio reiškinius.

TOKIJO mieste paskutinės prieš JAV - Japonijos savitarinės sutarties išgaliojimą valandos pasižymėjo vis stiprėjančia įtampa ir didėjančiomis demonstracijomis. Premjeras Kishi sutarties išgaliojimo išvakarėse pakartotinai atsisakė paleisti parlamentą.

Šiuos žodžius rašant dar nėra žinoma, kuo tas jėgų bandymas baigsis, bet stebėtojai tiki, kad Kishi išsilaikysias, iki su-

tarties išgalios ir bus apsiėista formaliais ratifikacijos dokumentais, o po to, greičiausiai šio mėnesio pabaigoje arba liepos pradžioje, jis pasitrauks iš premjero posto, perduodamas pareigas kitam savo partijos politikui. Parlamentą paleidus, nauji rinkimai įvyksią rudenį, bet juos, visi stebėtojai sutinka, vėl laimės liberalų demokratų partija.

Eisenhowerio nuomone, didžioji kaltė dėl jo vizito į Japoniją atšaukimo priskirtina komunistams. Premjero Kishi vyriausybės nepajėgė kontroliuoti situacijos dėlto, kad japonų įstatymai neduoda policijai pakankamos jėgos demonstracijoms malšinti.

JAPONŲ komunistų partija, kaip iš Washingtoną pasiekiančių informacijų aiškėja, demonstracijoms finansuoti iš Maskvos ir Pekino gavusi šimtus tūkstančių dolerių. Tikslia suma esą sunku nustatyti, bet ji turėjusi sukaktis apie milijoną dolerių. Pienigus gabenę specialius pasiuntiniais, baletu šokėjai ir net Kijijos Raudonojo Kryžiaus pareigūnai, kurių nemaža maišosi Japonijoje ryšium su tebetęsima korėjiečių repatriacija.

KIPRAS PETRAUSKAS, ANTANAS ŽMUIDZINAVIČIUS ir KONRADAS KAVECKAS (dailininkas, dailininkas ir dirigentas), visi trys deputatai respublikiniame soviete, nufotografuoti posėdžių pertraukos metu, Vilniuje, šių metų birželio 8 dieną. K. Kaveckas posėdyje net ir kalbą pasakė, paremdamas Chruščiovo politiką!

Prezidento rinkimai ir ūkinės perspektyvos

J. Kazlauskas

JAV ekonomija jaučia ūkinį pavargimą. Plieno gamyba operuoja vos 67% savo pajėgumo. Gyvenamųjų namų statyba sirguliuoja nuo pradžios metų. Vario, aluminijaus, tekstilės, alyvos ir automobilių inventoriai yra aukšti, pareikalavimas nėra pakankamas jiems grąžinti į normalų lygį. 5 darbininkai iš 100 galinčių ir norinčių dirbti yra bedarbiai.

Dabartinis ūkinio gyvenimo pavargimas laukia stipresnių vaistų, kurie duotų energijos tolimesniam augimui. Centrinio Banko procentų sumažinimas už skolinamų pinigų nariams bankams (nuo 4% iki 3.5%), pramatomos didesnės gynybos išlaidos ir svarbiausia, prezidento rinkimai yra faktoriai turį didelės įtakos ateities ekonominių lygių.

Naujasis prezidentas bus arba respublikonas arba demokratas, abi partijos skiriasi priemonėmis, siekiant ūkinės gerovės.

Viceprezidentas R. Nixonas teigia: mes tikime į individualines laisves maksimumą ir į federalinės valdžios intervencijos minimumą. Mes nebijome valdžios intervencijos ir ekonominio gyvenimo, bet mūsų aukščiausias pasitikėjimas glūdi laisvo asmens kūryboje. Ūkinis augimas klesti, plečiant ir palaikant privatų sektorių, ne valdžios kontrolę.

Senatorius H. Humphrey taip charakterizuoja skirtumą tarp respublikonų ir demokratų ūkinės politikos: demokratai remiasi darbininkų, ūkininkų, mažumų grupių ir liberalinių intelektualų koalicija. Jų programa socialiniame ir ūkiniame gyvenime yra palanki šioms grupėms. Respublikonai bazuojasi pramonės ir finansų grupėmis, jų finansų ir ūkio politika taikoma pramonei.

Senatorius L. Johnson pramato geresnės ūkinės perspektyvas prie demokratų valdžios. Demokratus ir respublikonus palygina prekybininkui. Kai laikai yra blogi, prekyba prasta, prekybininkas dirba sunkiau ir ilgiau, — jis prilygsta demokratų administracijai. Jei tas prekybininkas, kai laikai prasti, pradeda mažinti išlaidas, dalį biznio uždaro, darbininkus atleidžia ir viską siaurina — jis atstovauja respublikonų valdžiai.

Kandidatų į Baltuosius Rūmus yra pakankamai. Jų darbai valdžioje, senate ir prieš rinkiminę kalbos duoda vaizdą, kokią ūkinę politiką numato vesti, atsisdėję prezidento sostą.

1). Gynybos išlaidos turi padidėti — visi sutinka. Demokratai, ypač senatorius Symington rodo tendencijos Pentagono perorganizavimui ir didesnei samatai erdvės ir raketų bandymams bei tyrinėjimams.

2). Valdžios išlaidos daugiausia paaugty prie senatoriaus J. Kennedy, po jo sektų S. Symington, L. Johnson ir R. Nixon. Nixono ekonominė politika būtų mažiau konservatyvi, negu Eisenhowerio, bet jis vis tiek liktų konservatyvus, tuo tarpu J. Kennedy žada kitą "fair deal". Nixonas sutiktų daugiau išleisti sąskaitas nesubalansuoto biudžeto, kaip Eisenhoweris, bet J. Kennedy duotų pirmenybę socialinei ir ūkinei gerovei prieš balsuotą biudžetą. S. Symington ir L. Johnson yra kiek santūresni, negu Kennedy.

3). Visi trys demokratai yra už laisvesnius kreditus, — S. Symington nuosaukiausias iš jų, už didesnę federalinės valdžios rolę, jei reikalinga, bei žemesnius procentus už paskolas. Nixonas tiki į dabartinės administracijos finansinę politiką ir jos infliacijos kontrolę. Demokratai teigia, kad suvaržytos paskolos ir aukšti procentai stabdo ūkinį progresą, respublikonai jiems atsako, kad dolerio smukimas ir infliacijos klestėjimas charakterizuoja demokratų administraciją.

4). Socialinės reformos turi geresnės perspektyvas prie demokratų. Visi demokratų ir R. Nixonas yra už pagerinimą Social Security įstatymo, bedarbių pašalpos programos, pakėlimą minimalinio valandinio atlyginimo ir paramą mokykloms. Nixonas yra daugiau konservatyvus Social Security programos praplėtime ir priešingas federalinės valdžios paramai mokytojų algoms, demokratų už paramą mokyklų statybai ir mokytojų algoms.

5). Mokesčiai mažiausia vilčių turi sumažėjimui prie Kennedy, daugiausia prie

R. Nixono. S. Symington ir L. Johnson nėra aiškiai pasisakę šiuo klausimu. Nixonas, mokesčių reformos būtų palankesnės aukštesnių pajamų asmenims ir bendrovėms. Jo argumentas — paskatinti privatų investavimą į pramonę, prekybą. Demokratai laikosi didesnių federalinės valdžios išlaidų, — mažą belieka pagrindo mokesčių mažinimui. Respublikonai, laikydamiesi arčiau balansuoto biudžeto ir mažesnių centrinės valdžios išlaidų, turi didesnę pagrindą svajauti apie žemesnius mokesčius.

6). Demokratai yra už didesnę federalinę paramą ūkininkams (visapusiškai bereikalingas pinigų eikvojimas), didesnę ūkio gamybos kontrolę. Nixonas dar nėra pareiškęs savo žemės ūkio programos, bet ji skirs nuo nevykusios Eisenhowerio-Bensonso filosofijos.

7). Nixonas bandys būti švelnesnis unijoms, kiek sąlygos ir partija leis, tačiau unijų balsas bus stipresnis prie demokratų, nežiūrint kurio iš kandidatų taptų prezidentu.

Kurio kandidato ūkinė politika yra palankiausia, teks balsuotojams nuspręsti lapkričio mėnesį.

Taip buvo išdavinėjama...

PRASIDĖJO NUO KELIONĖS Į LENINGRADĄ...

1943 metų gegužės mėnesį pulkininkas Sabotinas, sovietų pasiuntinys Ottawoje karinis attachė, iš tikrųjų sovietinio špiouno Kanadoje viršininkas, gauna telegramą. Šifro valdininkui Igoriui Guzenko jį atšifravus, Sabotinas perskaito, kad jo viršininkai iš Maskvos įsako neatidėliojant susirinkti su tūlu profesorium Allan Nunn May.

--Profesorius Allan Nunn May?-- pulkininkas Sabotinas kaip per miglas atsimeina, kad kažkur girdėjęs tą pavardę. --Ar tai tik ne vienas iš anglų atominių mokslininkų, dabar dirbančių Kanadoje?

Sovietinio špiouno viršininkas pareikalauja atnešti May bylą.

Allan Nunn May, šviežiai iškeptas filosofijos daktaras, sėdi prie stalo viename Leningrado jūreivių klube ir susidomėjęs klausosi pasikalbėjimo tarp rusų studentų ir braziliečių jūreivių. Rusų mokyklinė anglų kalba skamba grubiai ir svetimai, Sovietų studentams, be abejo, buvusiems darbininkams, tikrai nebuvo progos išmokyti tikrą tarimą.

Jauni vyrai gyvena po keturis, po šešis ir net po dešimt viename kambaryje. Masinės virtuvės maistas yra blogas ir monotoniškas. To, kas Anglijoje išskiria studentą, būtent, pirmumas tarp bendraamžių, Sovietijoje tikrai trūksta. Bet ir May nebuvo tarp privileijuotųjų savo tėvynėje.

Būdamas trylikos metų amžiaus, Allan Nunn May gavo teisę nemokamai mokytis Karaliaus Eduardo Mokykloje, o vėliau stipendiją garsiojoje Trindidy kolegijoje Cambridge. Tik toji

pagalba jį įgalino baigti mokslą, bet iš kitos pusės jis ją jautė kaip neturto amspaudą. Turtinųjų tėvų vaikai visada laikėsi tam tikrame atstume, į amatininko sūnų buvo žiūrima, kaip nesavo vieton patekusį. Ir tai kaip tik skatino May juo intensyviau pasižvesti studijoms. Tik vienai studentų tarpe susidariusiai grupei jis jautė simpatijas--socialistams.

Jaunajam Allan Nunn May, studijuojančiam fiziką ir matematiką, ši grupė pasidarė tam tikros rūšies dvasine tėvyne. Šalta marksistinio galvojimo dialektika taip nuostabiai papildė fizikinių ir matematinių įstatymų logiką. Marksizmu buvo galima išaiškinti net ir tai, ko neįmanoma išaiškinti.

Baigęs egzaminus, kuriuos jis puikiai išlaikė, Allan Nunn May grįžo namo. Laikydamas rankoje diplomą, kuris davė jam teisę po savo pavardės naudoti santrumpą "Cantab" (Cambridge studijas baigęs), May kreipėsi į tėvą:

--Norėčiau nuvažiuoti į Sovietų Sąjungą.

Sūnaus noras tėvą paveikė, kaip šaltas dušas. Jis pažvelgė į savo nuo darbo sukumpusias rankas, paskui, priešę prie čiaupalo, jas nuplovė ir atsisėdo prie stalo. Kelionė sūnui buvo pažadėta...

Tėvas išrašė čekį, kuris nebuvo labai didelis, bet vis dėlto pakankamas pradėti kelionei. Ir dabar Allan Nunn May sėdi viename Leningrado studentų bendrabuty.

--Mes visi esame draugai, --šaukia sovietinis studentas braziliečiams jūreiviams, --ir visi draugai turi pareigą padėti Sovietų Sąjungai, dirbančiųjų tėvynei.

Braziliečiai pasižada daugiau ar mažiau bloga anglų kalba. Jų gestai pasako daugiau, negu žodžiai.

Ir May nori padėti šiai tau-

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamoj Tau-pymo Bendrovėj, kuri:

- moka 4% metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)
- apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association
Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

RAUDONOSIOS KINIJOS MİSLĖ

(2)

prekybos ir privatinių amat-ninkų.

Bet Kinijos žemės ūkis jau yra "komunizuotas" Rusijoje niekad nebandytu būdu. Kinijos kaimo gyvenimas yra perorganizuotas į primityvias komunas. Vyrai ir moterys apgyvendinti, kaip kareiviai, atskiruose barakuose. Jie maitinami iš bendro katilo. Jie negauna jokio atlyginimo. Valstybė jiems duoda tik drabužius ir maistą. Visi kaimų amatininkai taip pat suvartyti į komunas. Šia sistema, po ilgesnio delsimo, jau ruošiamasi perorganizuoti ir miestus.

Rusai buvo sukūrę kelias komunas tuoj po revoliucijos, bet jos neišsilaikė. Dabartinė Sovietijos vyriausybė apie tokių komunų kūrimą negalvoja. Yra kilę aštrių (pusiau musulėjų) ginčų tarp Maskvos ir Pekino komunų klausimu. Kinija iš karto buvo pradėjusi skelbtis, kad komunų kūrimu padariusi šuolį į galutinę komunizmo fazę--tuo pasiekdama galutinį tikslą greičiau už lėtesnius, konservatiškesnius rusus.

Bet Maskva, kaip atrodo, nutildė tas Pekino pagyras. Sovietinė spauda labai retai pamini komunas. Bet keliomis progomis Chruščiovas ir Mikojanas išpeikė tą sistemą. Tas ginčas komunų klausimu yra vertas dėmesio, nes jis vyksta bendrą marksistinės filosofijos sisteminę turinčiose valstybėse.

Nors abu kraštai yra susiriję tvirtomis savitarpinės karinės ekonominės pagalbos sutartimis, yra didelių kontrastų, atsižvelgiant į gyvenamojo momento reikalavimus.

Sovietija yra daugiau kaip 40 metų senumo. Ji jau subrendusi pramoninė valstybė, antroji po Jungtinių Valstijų savo produkcijos pajėgumu. Ji turi savų specialistų, produktingą žemės ūkį, pažengusią techniką ir išbandytą politinę bazę.

Ji tai pasiekė nepaprastai įtemptomis pastangomis, priartėdama prie lygio, nuo kurio gyventojams aiškiau matomas geresnis ir patogesnis gyvenimas. Chruščiovas galbūt jaučia, kad dabar sovietams būtų naudingiausia valdinti koegzistenciją su Vakarais, jos pasėkoje sumažinti išlaidas ginklavinimui ir parūpinti gyventojams būtiną kasdienių reikmenų.

Kinijos revoliucija tėra tik 10 metų senumo. Jos artimas tikslas--pasiekti D. Britanijos pramoninį potencialą. Nors ji yra padariusi didžiulį šuolį, bet prieš akis tebestovi toki milžiniškas uždaviniai, kaip žemės ūkio racionalizavimas, sunkiosios pramonės išplėtimas, specialistų kadro išsiauginimas ir t.t. O tai reiškia dar 20-25 metus intensyvių pastangų. Kieto darbo, besąlyginio pasišventimo. Tam reikia nuolatinio masių energijos įtempimo, o jo šaltiniai yra riboti. Vienas iš paprasčiausių aktyvų tam įtemptumui didinti šiuo metu yra superpatriotizmo ir iš jo išplaukiančio pasišventimo skatinimas.

"Korėjos karas buvo pati didžiausioji pagalba Kinijos komunistams," pareiškė vienas azijinio komunizmo analitikas. "Jis privertė Kinijos gyventojus remti komunistinį režimą tokiu mastu, kokio niekada nebūtų pasiekta taikos metu."

Štai, kodėl Pekinas nenori ir negali sumažinti tarptautinės įtampos. Štai kodėl propaganda prieš JAV be paliovos kaitinama. Štai kodėl Pekinas yra arogantiškas ir agresingas Indijos, Burmos ir Indonezijos atžvilgiu, kodėl teroru smaugia Tibetą--visa tai reikalinga vidaus propagandai apie be paliovos Kinijai gresiančius pavojus, kad "mėlynasis skruzdėlės" privertus iki paskutiniųjų įtempti savo muskulius.

LIETUVISKI SORIAI. JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti..... Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:..... Name

No. Street City State

Nepraleiskite progos sustiprinti savo dukterų lietuvišką auklėjimą per vasaros atostogas! Leiskite j mergaičių vasaros stovyklą, vedamą, Nek. Pr. Marijos Seserų. Ten jos lietuviškoje aplinkoje atostogaus ir bendraus su kitomis lietuvaiteimis.

Stovykla vyksta DAINAVOJE, Manchester, Mich., nuo liepos 17 d. iki 31 d.
Priimamos lietuvaiteis nuo 7 iki 16 metų amžiaus. Kaina \$25.00 savaitei.

SESUO M. PAULĖ
Immaculate Conception Convent
Putnam, Conn.
Telef. Walnut 8-5828

Draugas Don Camillo

Giovanni Guareschi

NESIBAIGIANČIOS ISTORIJS GALAS

Praėjo dar mėnuo, ir Don Camillo vis mažiau begalvojo apie netikėtiną savo nuotykį, bet vieną rytą, išsėdamas iš bažnyčios, susidūrė su Smilzo, kuris ant klebonijos priekinės sienos labai rūpestingai klijavo plakatą.

Don Camillo palaukė, kol jis baigė savo darbą ir nulipo kopėtelėmis, o paskui pasiteiravo: --Klausyk, drauge, kaip būtų, jei aš dabar tą šviežią plakatą nuimčiau nuo sienos ir sukimčiau į tavo burną?

Smilzo nusijuokė: --Kilnybe, žmogus, kuris tai pajęgtų, dar nėra gimęs.

--Bet prileiskime, kad jis jau yra šiame pasaulyje ir šią akimirką stovi prieš tave?

Don Camillo jau buvo Smilzo pagriebęs už apikaklės.

--Tada, kilnybe, -- prisipažino Smilzo, -- padėtis būtų visai kitoniška.

Don Camillo balsas griežtėjo: --Ar aš kada klijavau plakatus ant liaudies namų? -- paklausė jis grūmojančiai. -- Kodėl jūs tomis savo politinėmis nesąmonėmis teplojate mano namą?

--Tai jokios politinės nesąmonės, kilnybe, -- aiškino Smilzo, -- Plakate skelbiamas nepartinis, kultūrinis rengimas.

Nepaleisdamas iš rankų Smilzo, Don Camillo žvilgtelėjo viršun ir tuo būdu patyrė, kad ateinantį vakarą tik iš kelionės po Sovietų Sąjungą grįžęs senatorius Giuseppe Bottazzi pasakos savo įspūdžius ir atsakė: --Klausyk, drauge, kaip būtų, jei aš dabar tą šviežią plakatą nuimčiau nuo sienos ir sukimčiau į tavo burną?

Don Camillo atleido kumštį.

-- Tai visai kitas reikalas, -- pripažino. -- Tavo tiesa, tai kultūrinis rengimas be politinio atspalvio. Kur galima gauti

bilietus?

-- Įėjimas laisvas kiekvienam, -- pareiškė Smilzo, taisydamasis švarką ir šonkaulius. -- Ir kiekvienas gali kelti klausimus.

-- Ir aš?

-- Ir vyskupas, ir visa kūrėja, -- atsakė Smilzo, atsargiai traukdamasis į šalį: -- nes pirmoje eilėje mes dirbame, kad praplėstume dvasiškijos akiračius.

Smilzo jau buvo nebesiekiamas ranka, tačiau ir Don Camillo galvoje jau sukosi kitos idėjos. Jis paliko bestovintį Smilzo ir nuėjo į kleboniją.

Pusvalandžiui vėliau Peppone žmonai mažas berniukas įteikė laiškėlį, kuris taip skambėjo:

Apie Vilniaus Jeruzalę, kuri Lietuvoje labiau žinoma Kalvarijų vardu, gegužės mėnesio "Tarybinės Moters" žurnale rašo istorijos mokslo kandidatas J. Jurginis:

"Vilnius turi Jeruzalimos arba Jeruzalės priemiestį prie kelio į Riešę ir į Verkius. Pavasarį ir vasarą šiuo keliu vyksta nemaža turistų ir maldininkų (Deja, ir maldininkų). Maldininkų ir turistų interesai skirtingi, tačiau ir vieniems ir kitiems rūpi žinoti, kaip ir kada prie Vilniaus atsirado Jeruzalė, Cedronas, Golgota ir kiti Palestinos vardai.

"Mielas drauge senatoriau, kadangi rytoj įvyksta kultūrinis rengimas mane nepaprastai domina, aš pasistengsiu į jį atvykti. Tik viena noriu iš anksto paklausti: kodėl tu nori užsitraukti nemalonumų? Bičiuliškai tave sveikindamas -- draugas Tarocci."

Tą pačią naktį Peppone turėjo staiga išvykti į Romą, ir kitą rytą Smilzo buvo priverstas vėl su kopėtelėmis keliauti per miestelį ir skersai plakatą klijuoti juostą, kurioje buvo atspausdinta:

"Dėl nelauktų paskaitininko įsipareigojimų rengimas atidedamas. Tikslī data bus vėliau paskelbta."

Ir šį kartą Smilzo, nulipęs nuo kopėtelių, rado prieš save stovintį kleboną.

--Gaila, -- prabilo Don Camillo. -- Dabar dvasiškai vėl kurį laiką turės klaidžioti viduramžiškose tamsybėse. Kas žino, kaip ilgai!"

Smilzo pasiėmė kopėteles ir, pasijutęs nebesiekiamas, sušuko:

--Nesirūpink, kilnybe! Kai ateis diena, mes dar šauniai pašviesime dvasiškų galvas!

Kultūrinio rengimo tikslī data niekad nebuvo paskelbta. Lietus pasirūpino, kad plakatai mūrikų nuo sienų. Netrukus apie tai jau niekas ir nekalbėjo.

(Pabaiga kitame numeryje)

Detroito šeštadieninės mokyklos IV skyriaus mokiniai su mokytoju K. Griciu.

J. Gaižučio nuotrauka

Sibiro tremtinio atsiminimai (17)

A. Valasevičius

PASIEKIAM TREMTIES VIETAS IR ATIDUODAM PASUS

Po vagonus vaikšto rusė su sanitariniais ženklais. Tremtiniai daugumą susirgę. Nenormalus maistas sugadino vidurius. Nuo ilgo važiavimo serga jūrų liga. Jai skundžiasi įvairiausiomis ligomis, bet ji nuo visokių ligų duoda tokias pat dvi baltas tabletes.

Traukiniui mažoj stotelėj iš sustojus vagono išlaipina senelį ir senutę. Paklausiau vieno klaipėdiečio, kas jie ir ką su jais darys. Jis man paaiškina, kad tai rašytojos Jievos Simonaitytės tėvai ir juos gražins atgal į Lietuvą. Man tai lyg ir staigmena. Žinau daug atsitikimų, kad tarybinių veikėjų šeimos ištremtos ir negražinamos. Žinau, kad Simonaitytė buvo iškviesta dirbti į Vilnių, bet neteko man perskaityti nė vienos tarybinių laikais jos parašytos knygos.

Paliekam du senukus, sėdinčius ant savo ryšulių, o mūsų vagonai, bildėdami lekia tolyn.

Vėlai vakare traukinys sumažina greitį stodamas Tomsko stotyje. Ant gretimų bėgių stovi dar du ešelonai su tremtiniais. Pro kai kuriuos vagonus matosi žvakių šviesa ir girdisi lietuviškai giedamos bažnytinės giesmės.

Žiūrint į tuos ešelonus susidaro labai liūdnas vaizdas. Pradedu galvoti, ar ir mūsų ešelonas taip atrodo.

— Iš kokio apskrčio? — pasigirsta iš vieno vagono.

— Kaip ilgai važiuojat? Ar nematėt iš šilutės? — klausimai veja klausimus.

Mane įdomauja gal ką sužinau iš Dzūkijos. Sužinom, kad čia vežami iš Panevėžio ir Biržų apskričių. Kitų apskričių gal jau pravažiavę.

"Vyskupas A. Sapiega, užbaigęs statyti Vilniaus kalvarijas, įsakė savo vyskupystės parapijų klebonams vesti į jas su procesijomis ir giesmėmis žmones. Ir ėjo žmonės keliais ir takeliais, nebedami blogo oro ir nuovargio..."

Pareiškęs nuomonę, kad Vilniaus kalvarijos esančios paminklas antrajai baudžios bangai Lietuvoje, J. Jurginis baigia pasiguodimu, kad turistų skaičius toje vietovėje didėjas, o maldininkų jau esą mažiau. Bet dar yra... Įdomu, kad 1958 metais Vilniuje lankėsi aukštųjų Vengrijos dvasininkų grupė. Kokia jų buvo misija Lietuvoje, ir ar jie buvo iš "koegzistencinės" kategorijos, J. Jurginis, gaila, neprasitarė.

vę, ar paskui mus važiuoja.

Pietų laiku sustojam Novosibirske. Mūsų dėmesį atkreipia europietiška pastatyta gražus stoties pastatas. Sekantį rytą sustojam mažoj stotelėj. Kaip visuo-

met, pirmiausia einam... — Apkrausim mes jiems visą rojų, — sako tremtinys, esąs šalia manęs.

Į vagonus greit nevaro ir prausiamės sniegu. Atėjęs vienas iš palydovų, majoro laipsny, šnekasi su tremtiniais. Dideliu ratu būriamės aplinkui norėdami išgirsti.

— Jau netoli. Tuoj privažiuosim. Ten žemė daug geresnė, negu jūsų toj Lietuvoj. Žmonės geri. Jūs skaitotės vakarų kultūros, tat pamokysit juos, kaip reikia geriau dirbti ir gyventi. Jaunieji galėsit apsigyventi. Rusės moterys daug stipresnės ir patvaresnės už jūsų tautietes.

Vyrai šypsosi, bet klausom jo pasakojimų su malonumu, nes pirmas, kuris žmoniškiau su mumis kalba.

— Negaliu suprasti, tremdamį sakė, kad mes išmoksim kultūros, o dabar jis sako, kad mes juos mokysim, — kreipiuosi į gretimai stovėjusį.

— Ką tu juos išmokysi. Aš buvau ištremtas į Kalumos pusiasalį. Dirbau aukso kasyklose. Iš ten pabėgau, atsėdėjau ir vėl dabar esu tremiamas. Nuvežtas pamatysi, kiek galima juos pamokyti, — sako gretimai stovintis.

Krasnojarsko stoty kelis užpakalinius vagonus su tremtiniais atkabina ir palieka. Rytojaus dieną Kanskio stoty atidaro vagonų duris ir liepia su daiktais išlipti. Iš vieno vagono išima nedažytą baltą karstą. Sako, kad statistikos daviniai jiems ir dabar atitiks, nes vienas mirė ir vienas gimė.

Savo daiktus kraunam į atstumtus sunkvežimius.

Kanske turi būti dideli lageriai. Čia mirė mano tėvas, atskirtas nuo ištremtos šeimos. Taip rašė sesuo.

Važiudamas dairausi, bet nieko panašaus nematau. Sniegas ir čia jau gerokai aptirpęs. Važiujant per laukus mašinos slysta. Miškai kiek geriau. Naktį šoferiai ilgai varginasi vienas kito mašinas traukdami lynais. Dviems mašinoms įklampus atvažiuoja į pagalbą kitos ir išvilks įklampusias važiuoja toliau.

Šoferiai tarp savęs kei-

kiasi, bet mūsų neužkabina. Kiekvienoj mašinoj po vieną palydovą. Mes mašinoj tie patys, kurie buvom vagonė. Per ilgą kelionę susidraugavom ir laikomės krūvoj.

— Kažin ar mus neišlaipins, — sako Stasys, kada įklimstam visiškai pasvirdami ant šono.

— Jeigu mašinose nebūtų svorio, jos visai nepavažiuotų, — atsakau.

Mes susirietę ant savo ryšulių, susisukę į apsiaustus, nes naktis gana šalta, snaudžiame. Dažnai pabudina nenormaliai staigūs mašinos trūkčiojimai. Praplėtom akim pamatai begales mašinų šviesų ir vėl užsnaudai.

Rytą, apsistojus viename kaimelyje mums praneša, kad mes su daiktais išliptume. Čia iškrauna tik apie 10 sunkvežimų. Kitos mašinos važiuoja toliau. Atvažiuoja kolchozininkai, keistai apsirengę vatiniiais puspalciais. Vieni per juosmenį persiši-šę virvėmis, kiti diržais. Jie pasikinkę jaučius ir labai keistai padirbtas roges. Sukraunam daiktus į tas roges ir iš paskos einam pėsti.

— Čia vienus paliks visai arti, o kiti turės eiti 15 ar 20 km., — sako man barzdotas, pasenęs kolchozininkas.

Jis botagu muša labai lėtai einantį jautį. Kada jautis, jo apmuštas ir apkeiktas eina, jis botagu mušdamas per sniegą, ten palieka žymes. Jis norėtų mus kalbinti, bet mes nuvarginti kelionės ir nieką nekreipiam dėmesio. Visi mes norim, kad tik greičiau ta kelionė pasibaigtų. Norim nusiprausti ir vieną kartą išsimiegoti.

Prieinam kaimą. Mus sustabdo uniformotas milicininkas. Jis garsiai klausia, kuris iš mūsų moka rusų kalbą. Užsina noras nesisakyti, kad moku, bet prisiminęs, kad iš anksčiau jiems tai žinoda ir niekam kitam nepasisakius, išeinu į priekį.

— Čia veikiančiais įstatymais pasų niekas neturi. Jūs turit savo turimus dokumentus atiduoti, — išverčiu jo įsakymą.

Tremtiniai ištraukia savo pasus. Juos laiko pakeltus pusiau sulenktą ranka. Iš daugumos akių byra ašaros. Tas pasas taip pat laisvės nedavė, bet vistiek jis yra lyg laisvės simbolis.

(Bus daugiau)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAin 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų pereinimas į visus kraštus TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA

Kur tik besiruošumėte keliauti, tuoj susirikiok su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
H. Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Laimėjimais reikia naujus laimėjimus skatinti

Neseniai, būnant Tabor Farm vasarvietėje ir tariantis įvairiais visuomeniniais bei spaudos reikalais, visi vieningai pasisakė, kad lietuviškojo gyvenimo nuotraukomis papuošta Dirva pasidarė daug malonesnė, daugiau laukiama ne tik vyresniųjų, bet ir mūsų jaunimo. Ir net buvau paprašytas, kad kelių žodžių parašyčiau, jog daug daugiau mūsų jaunimo darbus vaizduojančių nuotraukų, įvairiose vietose esančių bendradarbių, Dirvai siųstų.

Ir tikrai, redakcija gyvai jaučia, kad mūsų ryšiai su jaunaisiais skaitytojais labai pagyvėję. Pagyvėjo ir su vyresniaisiais, bet vyresnieji neužsigaus, jei mes šiuo atveju daugiau jauniesiems dėmesio skirsime. Juk mes visi vienodai trokštame, kad mūsų jaunimas aktyviau į lietuvišką veiklą įsitrauktų. Skaitytų lietuviškus laikraščius, dalyvautų lietuviškose organizacijose, laikui atėjus užimtų vyresniųjų vietas. Ir taip lietuviybės išsilaikymą šiame krašte pratęstų, kovai dėl Lietuvos laisvės savo duoklę atiduotų, neliktų kurti ir nebyli lietuvių tautos sauksmui.

Tą prašymą čia ir pildau. Pildau, kreipdamasis į visus bendradarbius, kurie tik apie mūsų jaunimo laimėjimus žino ir tas žinias bei jų nuotraukas mums gali perduoti. Mums svarbu, kad, apimdami visą lietuviškąjį gyvenimą, nepadarytume jokių spragų mūsų jaunimo veikloje. Ypač ten, kur mūsų jaunimas savo sugebėjimais, veržlumu, ryžtingu siekimu, prasimuša į pirmąjį eilę. Tą jaunimą mums reikia ir saviems ir svetimiesiems parodyti. Saviesiems jį reikia parodyti, kad kitus gražiais pavyzdžiais patrauktų, o svetimiesiems — kokie mes esame.

Jūs pilnai suprantate, kad redakcija, ir geriausias noras turėdama, negali žinoti, kaip lietuvių vaikams sekasi už kelių šimtų ar kelių tūkstančių mylių. Ir geri Dirvos talkininkai bei bendradarbiai ne visada pajėgia tai sužinoti. Bet klaidą, ir net didelę daro tie, kurie, žinodami tokius lietuvių vaikų laimėjimus, nepasirūpina juos mums atsiųsti. Kartais mes gauname iškarpas iš amerikietiško laikraščio. Nors tos žinios ir nebūna pilnos, bet jas panaudojam, bet dažnai atvejais ir pavardės ir kiti reikalai tiek supainioti, tiek ant svetimio kurpaliaus užtempti, kad ir panaudoti neįmanoma.

Jokios nuodėmės, o priešingai — gerą darbą atliktų, jei ir patys tų vaikų tėvai mus laiku informuotų. Mes jau patys pritaikysime laikraščio skiltims. Svarbu, kad tokios žinios laiku ateitų, jų laimėjimais kitus laimėti paskatinti.

Visai lietuvių bendruomenei svarbu iškelti tuos mūsų mokinius, kurie gerai mokosi liuanistinių dalykų, kurie pirmąją bendrosios mokyklos, kurie pasiekia aukštesnius mokslo laipsnius, kurie laimi dailę, muziką, literatūrą, vaidybą, sportą ir t.t. Jie visi mums labai reikalingi ne vien kaip mūsų lietuvių vaikai, bet kaip talentai, kurie gali visai lietuvių bendruomenei ateityje labai daug padėti. Jie turi pajusti, kad už tai lietuvių bendruomenė juos vertina ir jais didžiuojasi.

Vyresnieji ir dabar dar dažnai pasisako, kad jie čia labai greit prarado savo vaikus. Prarado, nes jais gal domėjosi ne tokiais metodais, kurie juos į lietuvišką gyvenimą trauktų. Mums tai klaidų nereikėtų kartoti. Mums juos reikia įvairiais naujoviškais metodais į lietuvišką gyvenimą traukti. Ir kiek jų pritrauksim, tiek turėsime. O kiek iš jų bus toli prasiskynę į įvairius garbingus kelius, tiek mes visi jausime stiprybės ir atamos. B. G.

GRAUŽIOMS HONORARO
AŠARĖLĖMS KRINTANT

Aną kartą parašiau Dirvai laišką, kad tikras laikraščio sušūnimas, kad tie patys rašiniai keliuose laikraščiuose spausdinami. Į tai atsiliepė Dirvos bendradarbis B. Raila, kuriam aš to pasisakymo netaikiau, nes jo kronikų Europos Lietuvoje nematau — to laikraščio neskaitau.

Atsiliepė labai jau mandriai atšikindamas, taikydamas didžiulius JAV spaudos apimčiai, visiškai užmiršdamas, kad lietuvių daugumą tuos pačius laikraščius skaito. O amerikiečiai, kada tik skaito savo miestų laikraštį, tai jiems visiškai nesvarbu, ar kiti miestų laikraščiuose tas pats kartojasi ar ne.

Bet ta pačia proga B. Raila vėl paliejo gausybę honoraro aša-

rėlių. Apie tai jau rašė ir be reikalo kartoja. Visi, kurie lietuvišką gyvenimą čia žino, gerai žino, kad tie patys darbai gauna atlyginimų redaktoriams, bendradarbiai. Pagaliau, kiek gauna visi kiti kultūrininkai. Tik jau niekas iš jų tiek tų honoraro ašarėlių nelieja, kiek B. Raila. Tur būt reikės kokią fondą organizuoti, kad jo pretenzijas patenkintum. Kitaip, niekas neišsivers. Bet aš manau, kad ir B. Raila dar turėtų kai kuriais atvejais net primokėti, nes tose jo kronikose labai jau daug šeimyninės reklamos. O už ją jau ne honoraro reikia tikėti, bet dar primokėti, kad ją skelbia.

O primesti man, kad ar daug aš esu parašęs, gal jau nederėtų. Nesu joks žurnalistas, bet kai reikia, parašau. Ir parašau

DIRVA

APIE PRIESAIKĄ IR KITUS NUKALBĖJIMUS (3)

P. ŽILYS,
Gen. štabo pulk.

A. Šemeta daro labai plačius ir patriotiškus išvedžiojimus apie priesaiką. Ypatingai apie caro armijos karininkus, kurie atnešę supuvusį burokratizmą. Esą, dar nežinia, kiek tokių karininkų būtų įsijungę į Lietuvos kariuomenę, jeigu Rusijoje nebūtų įvykių revoliucija.

Noriu pasakyti, kad caro armijoje iš viso tarnavo labai mažas lietuvių kilmės karininkų skaičius. Priežastį visi žino, tik A. Šemeta to nežino. Tik todėl jų daug ir nesugūžėjo, nes jų daug nebuvo. O jei tada jų daugiau būtų buvę, daug reikėtų kitaip gal būtų susiklostę.

Atsistatčius Lietuvos jaunatėjė kariuomenėje, kovų metu priesaikos, kaip apie tai kalba A. Šemeta, nebuvo. Jei kurios dalies vadas savo karius prisaikindavo, tai buvo jo valia ir reikalas. Lietuvos kariuomenėje bendros, priverstinės priesaikos klausimas iškilo tik kovoms pasibaigus ir persitvarkius į taikos meto sudėtį. Dėl jos būta įvairių balsų, iš politikų pusės net priešingų. Tai buvo 1924 m. Tik po ilgesnio laiko buvo priimta iškilminga priesaika ir iškilmingas pasižadėjimas. O A. Šemeta jau rašo labai poetiškai ir sodriai apie tada dar nebūtą dalyką.

Tame rašinyje daug ir kitokių teigimų, kurie labai toli nuo tikrovės. Kelius čia noriu paminėti:

1. Iš A. Šemetos atsiminimų atrodo, kad jau 1919 m. vasarą Kužių partizanų būrio vadas turėjo tamprius ryšius su Šaulių Sąjungos pirmininku Putvinskiu. Tikrenybėje Putvinskis buvo išrinktas Šaulių Sąjungos pirmininku tik rugpjūčio mėn., o Sąjungos įstatai patvirtinti tik rugsėjo mėn.

2. A. Šemeta rašo, kad Kužių partizanai, platinami Šaulių Sąjungos atsišaukimus, su demoralizavę Kužių apylinkėje buvusius bermontininkus. Išėina, kad A. Šemeta nežino, jog kariuomenės štabe buvo specialus spaudos ir propagandos skyrius, kuris spausdino ir platino ne tik priešus demoralizuojančius atsišaukimus, bet leido ir specialius laikraščius.

3. A. Šemeta rašo, kad rudenį Kužių partizanų būrio vadas Smilgij apylinkėje pranešęs susirinkusiems gyventojams, kad dvarų žemės būslančios išdalintos. Esą tai padarė didelį įspūdį, nes gyventojai bene pirmą kartą išgirdę. Išėina, kad Kužių partizanų būrio vadas nežinojo, kad apie tai buvo visoje Lietuvoje kalbama įvairiuose mitinguose ir jau vasarą per valstiečių buvo sudaryti sąrašai norinčių gauti žemės.

4. A. Šemeta mėgsta įvairiausius kaltinimus Lietuvos kariuomenės vadovybei, bet aiškiai matyti, kad nesiorientuoja, jog tuo metu lietuviai negalėjo pradėti karo veiksmų prieš bermontininkus, kol nebuvo baigtos kovos

su bolševikais. Kitaip būtų įvykusi savižudybė.

5. A. Šemeta lengvapėdiškai kalba apie bermontininkus. Iš to išėina, kad visai nežino, jog bermontininkus suorganizavo vokiečiai savo kariuomenės priedangoje, kad sąjungininkams (gen. Nieselle misija) grasinant Vokietijai represijomis, vietoje gen. von der Goltz, vokiečiai paskyrė gen. Eberhard, kad pagreitintų vokiečių kariuomenės evokaciją iš Lietuvos ir kad pulk. Diebitas korpopaskutinis ešelonas iš Lietuvos išvyko tik lapkričio 15 d.

6. A. Šemeta nepaprastai aukštai vertina, net priskiria 30% laimėjimų kovoje su bermontininkais, Liepojos-Šaulių geležinkelio linijos sugadinimams. Bet iš to atrodo, kad jis nežino,

no, jog Liepojuje stovėjusio Lieveno rinktinės liepos mėn. išvyko pas Judočią, o jos smulkios techninės dalys prisijungė prie bermontininkų. Kadangi pagrindiniai bermontininkų ginklų sandėliai buvo Šiauliuose, o maistu ir pašaru jie apsirūpindavo iš vietos ištekliai, tai Liepojaus-Šaulių geležinkelio linija nebuvo taip svarbi, kaip nori A. Šemeta įrodyti.

7. A. Šemeta rašo apie Kužių partizanų būrio vado susirašinėjimą su bermontininkų I kavalerijos pulko, stovinčio Amalių dvare, vadu pulk. Virgolič-Vergolič. Tai tikrai "aukšto" stiliaus susirašinėjimas. Išėina, kad A. Šemeta ir dabar nežino, jog žandarų pulkininkas Virgolič buvo bermontininkų korpo vadas ir jo būstinė buvo Šiauliuose.

8. A. Šemeta su pasididžiavimu rašo apie Šaulių-Liepojaus geležinkelio linijos sugadinimus, telegrafo - telefono stulpų nuplaidymus. Deja, tie visi suga-

dinimai buvo padaryti tarp Šaulių ir Kužių geležinkelio stočių. O atsimenant, kad pirmosios bermontininkų linijos frontas buvo Radviliškio linijoje ir jie turėjo trijų ešelonų (pulkų, divizijų ir korpo) transporto priemones, tai tie geležinkelio sugadinimai tikimui jokių nuostolių nesudarė.

Yra ir daug kitų prasimanyimų, nesamonių, bet visų jų čia nesuskaičiuosiu. Bendrai, kalbant apie tuos atsiminimus tenka pasakyti, kad jeigu yra menkystė, pasityčiojimas, niekinimas, tai jie visi čia ir telpa. Rašydama apie Širvintų-Giedraičių kovų laimėjimą jis niekina mūsų kariuomenės vadą gen. S. Žukauską, toms kovoms vadovavusį. O kalbėdamas apie apdovanojimus jis niekina tuometinį Lietuvos prezidentą A. Stulginskį. Ministerį pirmininką, Seimą ir kitus asmenis.

Keista ta Naujienų taktika ir daroma "pažanga". Iki šiol niekindavo A. Smetonos valdymo laikotarpį. Dabar jau atėjusi eilė niekinti ir ano meto demokratinio gyvenimo viršūnes.

"NAUJIENOS" APIE ŠEMETOS ATSIMINIMUS

Tose pačiose Naujienose, kur buvo spausdinami A. Šemetos "Eilinio partizano atsiminimai", atspaudė Igno Petrausko, iš Tyrelkų, rašinį, kuriame jis teigė, kad A. Šemetos iškreipimais ir perdėjimais. Rašinyje sako:

"Kaip žinoti, kad tuos atsiminimus? Jeigu tie atsiminimai buvo rašomi kaip romanas, tai visos tos scenos ir veikalo herojaus fantastiški veiksmai vietoje, nes tada nesvarbu kiek jis tų vargų bermontininkų priešaudė. Negi jų gaila.

Bet jei tie atsiminimai menamai vaizduoja tikrus įvykius, tai manau, jog turi būti prisilaikoma daugiauteisybės, o mažiau amerikiečių "Western" formos beletristikos. O tos beletristikos kaip tik labai daug, kiekviename su vokiečiais susidūrimu...

Negalėčiau pasakyti dėl visų kautynių aprašymo teisingumo, bet autorius, aprašydamas Tyrelkų kaime kautynes su bermontininkais, labai prislėnkė su tiesa. Autorius paėmė tik patį kautynių faktą, iš jo padarydamas tikrą amerikonišką istoriją."

Papasakojęs, ką jis apie tą Tyrelkų mūšį žino, Ignas Petrauskas sako:

"Ilgai po to tikrinant savo pasikalbėjimuose prisimindavo šias kautynes ir stebėdavosi, kaip vienas nerūpestingas vyras lengvapėdiškai galėjo pradžudyti daug kaimo gyventojų".

"Labai gražus dalykas, kada brolis broį užtaria ir gina, bet man regis, kad nekaip pasistarnaujama, kai brolis, savo brolių girdamas ir darydamas iš jo šimtą procentinį herojų, prirašo nebūti, išgalvotų apie jo žygdarbius dalykų."

Atrodo, kad daugiau komentary nereikia, nors Ign. Petrauskas nurodo jam gerai žinomų įvykių iškreipimus. Tereikia tik pasakyti, kad be reikalo tokie asmenys imasi tokių darbų, kuriems nei pasiruošę, nei kuriuos pajėgia teisingai vertinti.

sg.

D Ė M E S I O !

Naujiems skaitytojams
Dirvos prenumerata
metams tik 8 doleriai!

KERELIS BROS. CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIU S, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.
ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.
REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

Ir dabar kelios ištraukos iš Jono Meko Paskutinės dvylika sekundžių.

Vienuoliktą paskutinės valandos sekundę vėjas staiga pakils, nešdamas per dangų raudonus dūmus. Ežerai staiga nusileis į dugnus, išmesdami žuvų kaulus.

Dešimtą paskutinės valandos sekundę prezidentas Eisenhoweris bus rastas besimeldžiantis vidury Baltųjų Rūmų.

Devintą paskutinės valandos sekundę upių tiltai staiga suksis ant žemės.

Leonas Lėtas paliks Erio ežerą ir pasitrauks, vienišas, ant kalno.

Septintą paskutinės valandos sekundę staiga žinojimas ateis žmogaus mažumo, istorijos teisingumo, komunizmo teisingumo, Jono Žiauriojo teisingumo, Kruščiovo teisingumo, Eisenhowerio teisingumo.

Šeštą paskutinės valandos sekundę nepažįstami paukščiai, niekados neregistruoti, neįrašyti, nepaštyti Audiubono, bus matomi Ankaroje. Luošas pakils Leningrado ligoninėje ir šauks, ekstazėje: Aš vaikštau, aš matau, aš esu!

— A. A.

nei savo pavardę garsindamas, nei savo sugebėjimais girdamas.

Kaz. Pranulis,
Chicago

TIK JIE TAIP GALI

Didžioji JAV spauda šį tą parašo apie žydų naikinimo planų rengėjų nacių Eichmano pagrobimą Argentinoje ir jo nugabėnimą į Izraelį. Bet rašo taip palankiai Izraeliui, tarsi būtų legaliai pasiegtas ir tarptautinės teisės nebūtų sulaužyta. Ak, jei tai būtų padarę arabai. Tai būtų didžiausiomis raidėmis mirgę pirmuose puslapiuose. O dabar, nors pasiegtas kaip elgiamasi sovietuose, bet reikalą stengiamasi užglostyti.

Aš pats esu buvęs nacių pragarė ir labai gerai žinau, ką jie sugebėjo suorganizuoti. Žinau ir eichmanams panašių prasišaukimų žiaurumus, bet taip pat žinau, kad negalima tokiais metodais, kaip padarė Izraelio agentai, vyriausybės siunčiami svetimam krašte elgtis. Bet reikia palaukti ir pažinti, kaip reaguos tie kraštai, kurie žmonių grobimus smerkia.

P.P.,
Ohio

SPORTO DIENOS

Prieš dvidešimt metų...

Išvairiomis priemonėmis ir keliais eina Lietuvos okupantas prie atžymėjimo Lietuvos paver-gimo, vadindamas 1940 m. tan-kų ir kariuomenės įgyviavimą į Lietuvą gražiai ir kilniai skam-bančiu žodžiu — "išlaisvinimas". Šias skaudžias mūsų tautai die-nas atžymėti, jie nepalikio nuo-šalėje Lietuvos sportuojančio jaunimo. Jau nuo gegužės mėn. pradžios, įvairios vidurinės mo-kyklos, pradėjo sporto žaidynes, Lietuvos "išlaisvinimo" atžymė-jimui. Neseniai jos prarastos Vilniuje (laimėjo S. Neries mo-kykla) ir birželio 25-26 d.d. yra rengiamos Kaune tarp buv. lai-kinosios sostinės atstovų ir Vil-niaus. Ir kaimuose, rajonuose, taip pat vyksta pasiruošimai. Tai vis "šlovingosios" armijos garbei.

Skaitydamas paverptos Lietu-vos sporto puslapius ir šių var-žybų reportažus, nusikėliau min-timis ir nerūpestingais jaunystės dienas, gimnazijos suolo laikus — lygiai dvidešimtmetį atgal. O gyvenimo ironija! Juk 1940 m. birželio 15-16 d.d. Vilniuje vyko didelės lengvosios atletikos rungtynės Juozapavičiaus prosp. stadione, šiandien vadinamu "respublikinų".

Dar ir šiandien prieš akis sto-vi sekmadienio graži, saulėta popietė, šimtai sportininkų sta-dione, nemažas skaicius ir žiūro-vų. Tačiau kiekvieno jų žvilgsnis neramus, kiekvieno akys pakel-tos į viršų: aukštai, skraido di-deli rusų transportiniai lėktu-vai, bombonešiai, čia pat, Juoza-pavičiaus prospekte, rusiškų "zi-zų" ir "gazų" didžiausias judė-jimas.

Prieinu prie tuometinio Vil-niaus Sporto Apygardos pirmi-ninko Prano Žižmaro. Pastebiu, kad jis netoks kaip visuomet, nors tos pačios didelės, aštrios, akys — perveriančios žmogų. Užklausu — "kas bus pirminin-ke, ar užbaigsite varžybas?" Taip — nukerta Pr. Žižmaras — tai bus lietuvio sportininko drausmės pavyzdys, mūsų kietų širdžių įrodymas. Trumpai — ne ašarų liejimu liūdime laisvės netekimą. Viduje, savo širdyse, pakelkime okupaciją, kartu grū-dindami save laisvės kovai. Toks turi būti sportininkas, Kazimie-rai — atsakė Pr. Žižmaras. Ne-baigiau stebėti rungtynes, ta-čiau Pr. Žižmaro žodžiai, dar ir šiandien skamba mano ausyse.

Ir ne kartą pagalvoju, kad Pr. Žižmaras buvo teisus. Nepasižy-

mėjo jis kokiais nors rekordais ar pasauliniais atsiekimais, ta-čiau visuomet drausmingas, stip-rus savo valia, užsispyręs ir ne-atlaidus. Gimnazijos laikais, gal perdidelis nuotykių mėgėjas — pasakyčiau gal net "avantiūris-tas", kiek linkęs į brolio būdą (Jo brolis pabėgo iš namų ke-lionei "aplank pasaulį" ir dingo be jokios žinios).

Užtenka priminti, kad ir Lie-tuvos vėliavos iškėlimą Vilniuje 1928 m. Gedimino kalne! Juk lenkų gaisrininkai ir policija, nuimdama vėliavą, kelias valan-das keikėsi ir stebėjosi kabinto-jų drąsa.

PRANAS ŽIŽMARAS, Vilniaus krašto lietuvių veikėjas, pirmas ir paskutinis Nepriklausomos Lietuvos Vilniaus sporto apygar-dos pirmininkas, nepatvirtinto-mis žiniomis, miręs Sibire.

Vėliau, lankydamas Varšuvos CIWF, (Centralny Instytut Wy-chowania Fizycznego) pastoves-nis, daugiau įgyjęs patyrimo — diplomatijos, tačiau toks pats karštasis Lietuvos reikaluose, kaip ir jaunystės dienomis. Juk išprovokavimas dvikovai lenko studento, nemokant gerai šau-dymo arba fechtavimo meno — ar tai ne vilnietiška drąsa, ar tai ne įrodymas jauno sportini-nko kraujo, besiveržiančio apginti Lietuvos garbę, juo labiau, negyvenant laisvoje Tėvynėje, bet lenkų pavergtame Vilniaus krašte?

Šiandien, po dvidešimties me-tų, Lietuvoje užaugo nauja sportininkų karta. Ir ji, negalė-dama kovoti su ginklu rankose,

Kasos ir antinkstinių liaukų svarba

Kasa

Kasa randasi užpakalinėje skrandžio dalyje. Ji turi dide-lės reikšmės žmogaus orga-nizme: veikia virškinimą, reguliuoja anglevandenių — cukraus apykaitą. Kasos gaminami fermentai prisi-deda prie virškinimo ang-liavandenių, baltymų, rie-balų. Iš kasos šie fermentai sunkiasi į dvylikpirštę žar-ną, o iš jos į plonąsias žar-nas.

Angliavandeniai cukraus formoje iš žarnų patenka į kepenis. Ten pasilieka gli-kogeno formoje (tokia cuk-raus rūšis), kol organizmas pareikalaus.

Kepenų sandėlyje būna iki 150 gm. (apie 1/3 svoro) cukraus atsarga.

Normaliai žmogaus krau-juje būna 80-120% vynuoginio cukraus, kurs vadinamas gliukoze. Dirbant fizinį ar proto darbą cukrus krau-juje eikvojasi. Ir trūkumas papildomas iš kepenų san-dėlio.

Jei kraujo cukraus kiekis sumažėja iki 40 mg. % — įvyksta cukraus sumažėji-mo reiškiniai — silpnumas, svaigulys, alkis, greitas pavargimas. O kartais net są-monės netekimas — šokas, kurį greit galima pašalinti išgėrus stiklą saldžios ar-batos arba įleidus cukraus skiedinio.

Naudojant per daug sal-džius valgius įvyksta cuk-

Dr. A. Grigaitis

raus padidėjimas kraujuje, nes kepenys nespėja visą cukrų pakeisti į glikogeną. Kraujuje tada atsiranda cukraus perviršis.

Sveikas organizmas per-didėlį cukraus kiekį pats sunormuoja. Kitaip žmogus suserga cukrine liga — di-abetu.

Kasos yra išbarstyta ga-lybės taip vadinamų Lan-gerhamo salelių 1 mm. dia-metre, kuriose gaminamas harmonas, insulinas. Šis tu-ri didelės įtakos į angliavan-denių — cukraus virškinim-ą.

Iš šių salelių insulinas pa-puola į kraują, kur jis ir re-guliuoja cukraus kiekį.

Sumažėjus kasos insulino gamybai, padidėja cukraus kiekis kraujyje, atsiranda cukrinė liga. Reiškia, kad prašalinus diabeto reiški-nius, reikalingas insulinas. 1921 m. Banting ir Best in-suliną pagamino dirbtiniu būdu, panaudojant gyvulių kasas. Dirbtinas insulinas gyvenimo bėgyje pagamina tik vieną arbatinį šaukštu-ką harmonų. Išpiovus šias liaukutes žmogus miršta. Jei tik jų funkcija sušlubuo-ja, žmogų, pradeda vargin-ti daugel negalavimų ligų. Jos susideda iš dvejopų au-dinių: žievės ir smegeninių. Žievinis sluoksnis paga-mina virš 20 rūšių harmo-nų. Svarbiausi tarp jų yra kortizonai.

Kortizonų veikla įvai-ri. Vieni iš jų reguliuoja angliavandenių, baltymų, riebalų, mineralų, apykaitą, kiti mažina įdegimo reiški-nius, padeda gydyti reuma-tą, bronchiatinę astmą, gy-do kai kurias odos ir akių ligas.

Antinkstinės liaukos

Jų yra dvi, po vieną kiek-vienam inkstui. Kiekviena jų sveria 5 gm. Šios liaukos gyvenimo bėgyje pagamina tik vieną arbatinį šaukštu-ką harmonų. Išpiovus šias liaukutes žmogus miršta.

Jei tik jų funkcija sušlubuo-ja, žmogų, pradeda vargin-ti daugel negalavimų ligų. Jos susideda iš dvejopų au-dinių: žievės ir smegeninių.

Žievinis sluoksnis paga-mina virš 20 rūšių harmo-nų. Svarbiausi tarp jų yra kortizonai.

Kortizonų veikla įvai-ri. Vieni iš jų reguliuoja angliavandenių, baltymų, riebalų, mineralų, apykaitą, kiti mažina įdegimo reiški-nius, padeda gydyti reuma-tą, bronchiatinę astmą, gy-do kai kurias odos ir akių ligas.

Kiti savo biologine veikla labai panašūs į vyrų lyti-nius harmonus, tai andros-teronai. Šis harmonas pas vyrus ir moteris gamina-mas antinkstinėse liaukose.

Prie antinkstinių liaukų žievinį navikų arba dėl ki-tų priežasčių, padidėjus šio hormono gamybai, pas mo-teris pradeda augti barzda, ūsai, kūno pavidalas keičia-si į vyriškio. Pas vaikus šia-me atvejuje pasireiškia ankstybas lytinis ir fizinis išsivystymas.

Smegeninė antinkstini ū liaukų dalis gamina harmo-ną vadinamą adrenalinu, kuris sintetiniai gaminamas laboratorijose ir plačiai var-tojamas medicinoje. Adrena-linas padidina kraujo spau-dimą, padidina širdies rau-menų veiklą. Adrenalinas turi didelės įtakos į angli-avandenių apykaitą. Dėl ad-renalino vyksta keitimasis kepenų glikogeno į gliuko-zę, kurią naudoja raumenys kaip energijos šaltinį.

Tai nepaprastos energ-i-jos šaltinis. Pavyzdžiui, žmogus, patsai būdamas su-žeistas, skuba į degantį na-mą kitų gelbėti ir vėliau patsai žūsta. Tai adrenalino darbas, nes jis tokiam at-vejuje duoda energijos.

Reikale adrenalino gamy-ba gali virš normos pakilti dešimt kartų. Trūkstant šio hormono — atsiranda rau-menų silpnumas, krinta kraujo spaudimas, kūno sy-vai rūgštėja ir t.t.

Antinkstinių liaukų harm-onai padeda kūniui prisi-taikyti prie aplinkos. Pa-vyzdys. Kūno nušalimas reflektoriniai iššaukia odos indų susitraukimą. Kraujo indų susitraukimas sumaži-na kraujo ir maisto priplū-dimą į odą. Oda, nervų, pa-galba, praneša smegenims apie pasikeitimą. Smegenys duoda įsakymą hipofahizui gaminti specialius harmo-nus, kurie krauju nešami į antinkstines liaukas ir pa-starasis pradeda gaminti harmonų, kurie skatina or-ganizme ir odoj maisto apy-kaitą. Veikiant šaltam orui antinkstinių liaukų veikla du kartus padidėja.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Geresnieji Clevelando lengvatlečiai — vyrai ir mergaitės, buvo išvykę į Chicagą dalyvauti pabaltie-čių lengvos atletikos varžy-bose. Juos lydėjo A. Biels-kus ir A. Korsakas.

• Dr. S. Tamošaitis, ilga-metis clevelandietis, dabar gyvenęs Miami, Fla., atva-žiavo į Clevelandą aplanky-ti artimųjų. Norintieji su juo susitikti gali šaukti: RE 2-7465.

• B. Gražulis, Salaman-der batų atstovas Clevelan-de ir Detroite, sunkiai su-sižeidė koją ir buvo nuvež-tas į ligoninę gydymui.

PARDUODAMI NAMAI

4 butų mūrinis namas, po 5 kamb. Garažas. Atskiri gaso šildymai. Tarp Supe-rior ir St. Clair. Netoli E. 79 St. Pilna kaina \$21,900.

2 šeimų medinis namas. Tarp Superior ir St. Clair, prie E. 79 St. Garažas. Gaso pečius. Parduoda už \$13,900 su mažu įmokejimu.

Capas Realty

MU 1-4515 (71)

Savininkas parduoda namą

Dvigubas, po 5 ir 5 kamb. Gasto šildymas. Netoli šv. Jurgio bažnyčios — 1326 Giddings Rd. (71)

Parėgimų kalendorius

Birželio 26 d. Lietuvių Budžių buriavimo sezono atidarymas.

LIEPOS 3 D. Lietuvių diena Neuros ūkyje, rengiama Bend-ruomenės abiejų apylinkių.

Liepos 10 d. Lietuvių Budžių valdybos ruošiamą gegužinę.

Rugsėjo 10 d. Pilėnų Tunto skautams paremti pobūvis. Rengia Tėvų Komitetas.

Rugsėjo 24 d. Dirvos 45 metų sukakties spaudos balius Slo-venian Auditorium.

SPALIO 2 D. Neringos skau-čių tunto dešimtmečio iškilmi-n-ga sueiga-vakaras.

AKRONE

Liepos 3 d. Stanley Lucas so-dyboje SLA 198-354 kuopos ge-gužinę.

Liepos 24 d. Roma Park Ame-rikos Lietuvių Piliečių klubo ge-gužinę.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

TRUMPAI IŠ LIETUVOS

I visos S. S-gos studentų ran-kinio pirmenybės Charkove vyksta Vilniaus Universiteto moterų ir Kauno Kūno Kultūros In-stituto vyrų komandos.

Lietuvos futbolo pirmenybėse gautos šios pasekmės: Šiaulių Elnias — KKI 1:0 (žiūrovų 2,5 tūkst.), Šiaulių Statybininkas — Vilniaus Raudonoji žvaigždė 0:2, Panevėžio MSK — Inkaras 0:3 (žiūrovų Panevėžyje 5 tūkst.), Kretingos Melioratorius — Mar-jampolės Cukraus Fabrikas 3:1 (žiūrovų Kretingoje 2 tūkst.), Vilniaus Spartakas — Plungės Linų Audiniai 0:3.

Dėl vilniečių komandos reikia pažymėti, kad tai ne tie patys žaidėjai ir komanda, kuri daly-vauja visos SS futbolo pirmeny-bėse. Jie vadinami meistrų ko-mandos žaidėjai ir jų treneriu yra V. Saunoris. Tuo tarpu, Lie-tuvos pirmenybėse dalyvaujan-čią komandą, treniruoja Z. Ga-nauskas.

Rygoje prarastos Pabaltijo ir Gudijos Kūno Kultūros Institu-to studentų lengvosios atletikos varžybos. Nugalėjo Minskas, prieš Rygą ir Kauną. Estai pir-menybėse nedalyvavo. Geresnės lietuvių pasekmės: aukštis — V. Petrušauskaitė 1,60 m., ietis — Juodelis 70,23 m., rutulio stūmi-mas — A. Baltušnikas 15,99 m.

Vilniaus jaunieji lauko tenisi-ninkai laimėjo Rygoje prieš sa-vo varžovą 9:3.

Minske pasibaigė Pabaltijo ir Gudijos parašitinių varžybos. Pirmoji vieta teko Rygai. Vil-niečiai buvo ketvirti. Pabaltijo moterų meistrė Matutytė už-ėmė trečią vietą. K. B.

Jūros mėgėjus vasaros atostogas praleisti kviečiame prie ATLANTO, ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMYJE

Čia ažuolų apsupto vasarnamio erdviose kambariuose, už nedidelę kainą, ramiai pailsėsite, pasimaudysite švariausiame paplūdimyje iš visų ATLANTO pakraščio esančių.

Tik per keletą minučių pesčiam nuo vasar-namio pasiekiamas vandenynas — paplūdimys, kino teatrui, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvė-mis, saldytuvais, maitintis vietoje. Maudymosi mokestis apmokamos savininkų.

Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. Lanys
515 4th Ave.,
Asbury Park, N. J.
Tel. PR 6-9783

arba

P. Lanys
1248 Waverly Pl.,
Elizabeth, N. J.
Tel. EL 3-1169

20 metų tos srities

praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

Paraginkit savo pa-žįstamus užsiprenu-meruoti DIRVĄ.

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ja džiaugiasi. Pasiteiraukit, ar Dirvą skaito jūsų pažis-tami ir kaimynai. Jei ne-atsiyskit jų adresu. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

Naujiems skaityto-jams prenumerata metams tik 8 doleriai

KAS IR KUR

• Aukštuosius mokslus baigę šie Montrealio lietuviai: Vitalija Giriūnienė — odontologija, Silvija Pakulytė — chemija, Aleksandras Vičas — ekonomiją ir Romas Knystautas — mechaniką ir inžineriją.

• Suėjo 15 metų nuo Dr. Lado Natkaus — Lietuvos kariuomenės kario ir diplomato mirties. Mirė Austrijoje 1945 m. gegužės 25 d.

• Solistės F. Bičienės koncertas Baltimorėje, rengiamas LB apylinkės, įvyks rugsėjo 24 d.

• Moksleivių ateitininkų stovykla rytiniam JAV pakrasty vyks rugpjūčio 13-27 d. Cape Cod, Mass.

• Dail. R. Viesulas laimėjo \$1000 stipendiją ir kelionės išlaidas į Los Angeles porą mėnesių studijuoti litografijos studijoje.

• Aukštesniuosius lituanistikos kursus Montrealyje baigė: V. Ambrozaitytė, A. Bulota, I. Burbaitė, L. Grybaitytė, N. Gudžiūnaitė, R. Lietuvninkaitė, V. Lukošius ir J. Sakalaitė.

• Rašyt. Juozas Švaistas-Balčiūnas, ilgesnį laiką gyvenęs Chicagoje, persikelia į Kaliforniją.

• Rimantas Gražulis, rašytojo Balio ir Marijos sūnus, vienintelis Flinto Holy Redeemer mokykloje lietuvis, birželio 3 d. tą mokyklą baigė geriausiųjų eilėje. Buvo išrinktas į National Honors Society, o baigiamoj klasėj gavo iš istorijos mokslo "Social Science" medalį. Paskutiniaisiais metais buvo išrinktas ir lankė mokslo seminara, turėjo progos išklaisyti įvairių vietovių gerų profesorių paskaitas ir aplankyti įvairias įmones.

Rimantas ne tik moksle pirmavo, bet ir aktyviai reikšėsi moksleivių gyvenime: 4 metus žaidė futbolą I-je komandoje, buvo išleidžiamosios klasės metinės knygos Redemptor 1960 m. sporto skyriaus redaktorius, o taip pat visos mokyklos mokinių valdybos išdininkas.

Rimantas, nors ir neturėjo Flinte savo amžiaus lietuvių draugų, bet gavęs stiprų lietuvišybės pagrindą šeimoje, gražiai lietuviškai kalba, rašo, skaito lietuviškas knygas, laikraščius, žurnalus ir domisi visais lietuviškais reikalais.

Kaip gabus mokinyš gavo stipendiją ir toliau studijuos Lansinge, Michigan State Universitete, pasirinkęs pagrindiniais dalykais istoriją ir vokiečių kalbą.

• Vasarvietė Nida nuo birželio 15 d. pradėjo savo vasarą sezoną. Nors oras vėsokas, bet atvykusieji, ypač vaikai prie ežero —

ŠVEICARIJOS SPAUDA APIE PABALTIJOS OKUPACIJĄ

Ryšium su Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių okupacijos sukaktuvėmis BERNER TAGBLATT labiausiai skaitomas Šveicarijos sostinės dienraštis, paskelbė vedamąjį straipsnį. Straipsnis pradedamas konstatavimu, kad sovietams kelia į Europą atidarė hitlerinė Vokietija, 1939 metais susitardama su Kremliumi dėl dalybų Rytų Europoje. Po ultimatumo į Pabaltijo valstybes įžygiavo tarp 18 ir 20 raudonosios armijos divizijų. Šioje tad "globoje" vyko tolimesni įvykiai: buvo paskirtos bolševikuojančios vyriausybės, kurios netrukus atsidūrė tikrų bolševikų rankose. Bolševikams įprasto teroro sąlygose buvo suvaizdinta "rinkimų" komedija, po to sekė sovietinių respublikų paskelbimas. Pabaltijo valstybių nepriklausomybė buvo palaikoma.

Sovietų viešpatavimas dar ir šiandien tebesilaiko ant trijų pagrindų: karinės okupacijos, menkos mažumos sudarytos valdžios ir politinio teroro. Paskutinį žodį visados atvėja taria rusai, kurie vadovauja paprastais kolonializmo metodais, kuriuos Maskva kitur betgi tariamai smerkia.

Straipsnis baigiamas šiais žodžiais: "Tačiau vienas dalykas yra tautos valdyti, o kitas — užkariauti jų širdis. Po dvidešimties sovietų okupacijos metų, nežinant visos priespaudos, nežinant susovietinimo, deportacijų ir rusifikacijos, Pabaltijo tautos nenustojo vilnės atgauti nepriklausomybę. Jos nenustos reikalavusio, kad joms būtų leista laisvai apsispręsti. Laisvo apsisprendimo taip nepalaujami jų prispaudėjai reikalauja afrikiečiams!"

BIRŽELIO MĖNESIO MARGUTIS

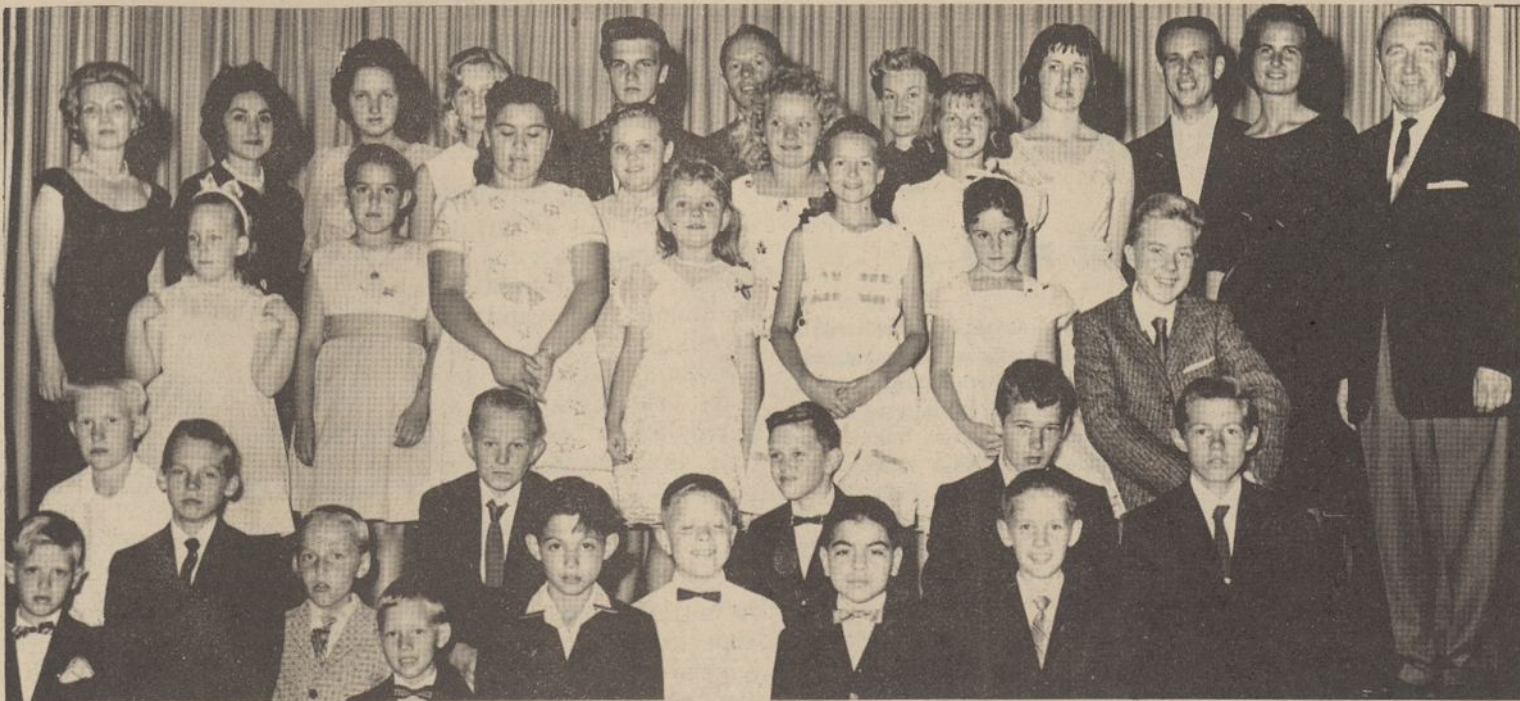
Birželio mėnesio Margutys — pausta K. S. Karpius straipsnis apie Ant. Olio veiklą, sovietams Lietuvą užėmus. Autorius plačiai nupasakoja Olio organizuotus sąskrydžius, jo žygius Washingtone, jo vadovavimą visam Lietuvos laisvinimo darbui. K. S. Karpius, tada buvęs Dirvos redaktorius, pats talkino ir dalyvavo visoj tuometinėj Amerikos lietuvių veikloj, kuri tikrai buvo įspūdinga ir vėta ją giliai pažinti.

Tame pačiame Margučio numerio talpinamas įdomus diskusinis straipsnis apie lietuvių ir visų emigrantų uždavinius. Randama lietuvių tautosakos dalykų kiek plačiau prisimenama Marijos Sims išleistoji poezijos knyga. Šiame numery taip pat randama laisvų pasisakymų įvairiais klausimais bei lietuvių spaudoj iškilusiais reikalais. Randamas nuolatinis skyrius apie socialinį draudimą, pensijas, imigraciją, mokesčius. Sveikatos skyriuje dr. St. Biežis aiškina sveikatos klausimus. Yra įdomių pasisakymų, minčių, humoro, įvairių, istorijos, pasakų ir apščių vaizdų.

Margučio liepos mėnesio numeris bus padidintas ir dar gero kaimo paivaizdas. Norėdami gauti Margutį susipažinti — pasiųskite savo adresą, ir Margutis jus lankys tris mėnesius nemokamai. Adresas: 6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill. Metinė prenumerata \$ 5.00.

V.D.

gamtoje randa pakankamai užsiėmimų. Turima užsakyti iš Detroito, Clevelando, Chicagos ir kt. Norintieji šioje ramioje, ypač vaikams tinkamoje vietoje vasaroti, rašykite šiuo adresu: K. Kodatis, Nida, Linden, Michigan, tel. PR 4-2448.

B. Budriūno mokinių koncertas

Los Angeles, Calif. — Kompozitorius Bronius Budriūnas, šalia vargonininkavimo šv. Kazimiero parapijoje ir vadovavimo jos geram lietuvių chorui, pastaisiais metais yra sėkmingai išplėtęs muzikinį lavinimą visuomenėje. Dalies jo gausių mokinių mokslo metų užbaigiamasis rečitalis įvyko birželio 11 d. parapijos salėje. Nuotraukoje matome jo fortepiono ir dainavimo studijos mokinius su pačiu mokytoju (dešinėje), kurių dalis amerikiečiai, o dauguma lietuviai.

Iš lietuvių koncerte pasirodė pianino mokiniai: A. Rėklaitytė, Eglė Motiejūnaitė, Vytautas Sa-

kalauskas, Linas ir Povilas Naujokaičiai, Vytautas Vilimas, V. ir J. Briškai, V. Rėklaitytė, Vytenis ir Kęstutis Dudos, Danguolė Razutytė, Algis Aras, A. Kazlauskaitė, I. Dantaitė, A. Razutis, J. Gliudys, J. Skirius, Raimonda Apeikytė. Iš dainininkų: L. Zaikienė, Birutė Reivydaitė ir Rimas Dabšys.

B. Budriūno studija daug prisidėjo prie muzikos kultūros sklaidimo ir mokymo lietuvių jaunimo. Rečitalis parodė pasiektus vaisius ir keletą jaunų talentų, kurie toliau dirbdami turėtų vilčių išaugti rimtais muzikais. Iš jaunųjų pianistų ypač atkreipė dėmesį amžiumi bene

jauniausias Algis Aras (7 metų), Jonas Skirius ("Liet. Dienų" magazino leidėjo sūnus) ir J. Gliudys (rašytojo J. Gliudaus sūnus) ir, žinoma, Raimonda Apeikytė (14 metų), kuri jau toli pažengusi. Dainininkų programoje buvo nedaug, tad per maža medžiagos pilnesniam vaizdui susidaryti. Bet bosas Rimas Dabšys, ypač "Simon Boccanegra" operos arijoje parodė visai puikių daininių ir sugebėjimų. Ma-

VIRŠUJE: Komp. B. Budriūno mokinių koncertas, įvykusio Los Angeles, programos išpildytojai. L. Reivydaitė nuotrauka

lonaus tembro ir gana pajėgių balsinių dainių jaunasis bosas galbūt nepadarė klaidos visai rimtai atsidėdamas muzikos, balso ir vaidybos studijoms. —(br.)

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

Mokslo metų užbaigimas

Lieuviškoji šeštadieninė mokykla mokslo metus pabaigė birželio 5 d. iškilmingu aktu. Glaudžiu žodžiu atidarė mokyklos vedėjas dr. V. Misiulis. Švietimo vadovas Vladas Pauza pastebėjo, kad lietuviška mokykla, mums gyvenant svetur, yra vienas pagrindinių veiksmų mūsų gyvenime. Skatino visus kiek galint daugiau prisidėti prie jos išlaikymo ir tobulinimo. Mokyklos tėvų komiteto pirmininkas J. Mikaila visiems padėkojo, kurie vienu ar kitu būdu pagelbėjo.

Mokyklą lankė 139 mokiniai. Perkelta į aukštesnius skyrius 116 mokinių. Baigė aštuonius skyrius 14, kuriems buvo įteikti atitinkami baigimo pažymėjimai ir dovanos. Be to dovanos buvo įteiktos ir kitų skyrių geriausiems mokiniams. Dovanas paskyrė vietos lietuvių Bendruomenės apylinkės valdyba.

Buvo pasakyta eilėraščių, mokytojo Pr. Zarankos vadovaujamas choras gražiai padainavo.

Turinga ir naudinga paskaita

Malonu buvo klausyti dr. E. Gurskytės — Pauzienės naudingos paskaitos "Vaistai ir jų vartojimas". Prelegetė vaizdžiai ir nuosekliai supažindino su vaistais, kurie dažnai vartojami kasdieniniame gyvenime.

Dr. E. Gurskytė-Pauzienė yra moterų ligų specialistė, populiari lietuvių ir amerikiečių visuomenėje. Nors čia gimusi ir augusi, tačiau

kalba lietuviškai gražiai ir taisyklingai. Būtų gera ir naudinga tokių paskaitų padaryti daugiau.

Laimėjo pirmą vietą

Baltijos tunto skautai birželio 10-12 d.d. dalyvavo State Fair skautų įvairių tautybių parodoje. Lietuviško stiliaus nepaprastai skoningą priebutį (gonkas), kurio priešakyje buvo išdėstyti medžio drožiniai, gintaras ir audiniai, padarė didelis skautų geradaris Viktoras Veselka. Žirgų šiltes skautai A. Barčas ir A. Ratnikas lankytojams pademonstravo lietuviškų juostų audimą.

Už skoningą įrengimą, išdėstymą, sutvarkymą ir pavyzdingą tvarką lietuvių skautai buvo įvertinti ir laimėjo pirmąją vietą. Pavilijono vadovas skautas vytytis ir vyresnysis skiltininkas A. Zapareckas, pavaduotojas — skautas vytytis ir vyresnysis skiltininkas A. Jukubaitis. ab.

SANTAROS FILISTERIAMS

Liepos 2-3 d.d. šaukiama Filisterių Santaros konferencija Christiana Lodge (p.p. Linkų vasarvietėje), Adamsville, prie Edwardsburg, Mich.

Kongrencijos programa numatyta:

Liepos mėn. 2 d. (šeštadienį).

2 val. p. p. Konferencijos atidarymas. Filisterių Santaros politinės veiklos gairės ir uždaviniai, referuoja Valdas Adamkavičius ir Leonas Sabaliūnas.

4 val. p. p. Filisterių Santaros politinės veiklos gairės ir uždaviniai — Vytautas Kazdalis.

9 val. vak. Literatūros vakaras.

Liepos mėn. 3 d. (sekmadienį).

10 val. ryto Filisterių Santaros santykiai su Lietuvių Studentų Santara — Vanda Gegevičiūtė.

11 val. ryto Idėjinis įsirašymas — Vytautas Babušis.

2 val. p. p. Santaros-Šviesos Federacijos Filisterių Kolegijos posėdis.

Konferencijoje kviečiami dalyvauti visi filisteriai santariečiai. Pageidautina, kad apie atvykimą būtų pranešta Raimundui Mieželiui, 7144 South Sacramento Ave., Chicago 29, Ill.

Detroito šeštadieninės mokyklos I skyriaus mokiniai su mokytoja sesele Marija-Kristina J. Gaižutis nuotrauka